

Roll No.

036

Total No. of Questions : 22]

[Total No. of Printed Pages : 4

SS

2037

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

MUSIC (Vocal) (Theory)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Evening Session)

Time allowed : Three hours

Maximum marks : 60

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ 036 ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 30 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iv) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਭਾਗ-ਕ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਭਾਗ-ਖ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 60-80 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਭਾਗ-ਗ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 150-200 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਭਾਗ-ਕ

1. ਤਾਨਪੂਰੇ ਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰਲੀਆਂ ਦੋ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 1
2. ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿੰਨੇ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? 1
3. ਪੰ. ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਉ ਵਿਆਸ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ? 1
4. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਕਿਹੜੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ? 1
5. ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦੇ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਮਵਾਦੀ ਸਵਰ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ? 1
6. ਚਾਰਤਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 1
7. ਸੂਲਤਾਲ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਬੋਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ? 1

ਭਾਗ-ਖ

8. ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਮਾਰਗੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 3
9. ਤਾਨਪੂਰੇ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 3
10. ਗਾਯਕ ਦੇ ਚਾਰ ਗੁਣ ਅਤੇ ਚਾਰ ਦੋਸ਼ ਲਿਖੋ । 3
11. ਨਾਯਕ ਅਤੇ ਨਾਯਕੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ । 3
12. ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਰ ਸਿੱਧਾਂਤ ਲਿਖੋ । 3
13. ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਭਜਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ । 3

036-SS

[Turn over

(2)

14. ਤਬਲੇ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 3
15. ਸ਼ੁਧ ਅਤੇ ਛਾਯਾਲਗ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 3
- ਜਾਂ
- ਸਰਗਮ ਰੀਤ ਅਤੇ ਲੱਛਣ ਰੀਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 3
16. ਮੀਂਡ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ । 3
- ਜਾਂ
- ਰਾਯਕ ਅਤੇ ਰਾਯਕੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ । 3
17. ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦਾ ਆਰੋਹ, ਅਵਰੋਹ ਅਤੇ ਪਕੜ ਲਿਖੋ । 3
- ਜਾਂ
- ਰਾਗ ਬਿਹਾਰਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਲਿਖੋ । 3
18. ਇੱਕਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਲਿਖੋ । 3
- ਜਾਂ
- ਚਾਰਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਲਿਖੋ । 3
- ਭਾਗ-ਗ
19. ਪੰ. ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਉ ਵਿਆਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ । 5
20. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ । 5
21. ਆਪਣੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਸੁਰਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 5
22. ਸੂਲਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਠਾਅ ਅਤੇ ਦੁਗੁਣ ਲਯਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 5

(Hindi Version)

- ਨੋਟ : (i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख्य पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/पेपर-कोड 036 अवश्य लिखें।
- (ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें टाइटल सहित 30 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।
- (iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गये पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किये गये प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा।
- (iv) सभी प्रश्न करें। भाग-क में प्रत्येक प्रश्न का उत्तर आवश्यकतानुसार एक शब्द अथवा एक वाक्य में दिया जाना चाहिये। भाग-ख में प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 60-80 शब्दों में दिया जाना चाहिये। भाग-ग में प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 150-200 शब्दों में दिया जाना चाहिए।

भाग-क

1. तानपूरे के बीच वाली दो तारों को क्या कहा जाता है ? 1
2. राग मे अधिक से अधिक और कम से कम कितने स्वरों का प्रयोग किया जा सकता है ? 1
3. पं० नारायण राव व्यास का जन्म कब हुआ ? 1
4. राग भीमपलासी कौन सी जाति का राग है ? 1
5. राग भैरव के वादी और सम्वादी स्वर कौन से हैं ? 1
6. चारताल का प्रयोग कौन सी शैली के साथ किया जाता है ? 1
7. सूलताल की सातवीं और आठवीं मात्रा पर कौन से बोल होते हैं ? 1

भाग-ख

8. देशी और मार्गी संगीत में चार अन्तर लिखें। 3
9. तानपूरे के अंगों के विषय में संक्षेप में लिखें। 3

036-SS

10. गायक के चार गुण और चार दोष लिखें। 3
11. नायक और नायकी की परिभाषा लिखें। 3
12. राग की रचना के कोई भी चार सिद्धान्त लिखें। 3
13. शब्द और भजन में अन्तर स्पष्ट करें। 3
14. तबले के अंगों के विषय में संक्षेप में लिखें। 3
15. शुद्ध और छायालग राग का वर्णन करें। 3

अथवा

- सरगम गीत और लक्षण गीत में अन्तर लिखें। 3
16. मीड की परिभाषा लिखें। 3
- अथवा
- गायक और गायकी की परिभाषा लिखें। 3
17. राग भैरव का आरोह, अवरोह और पकड़ लिखें। 3

अथवा

- राग बिहाग का विवरण लिखें। 3
18. एकताल का ठेका लिखें। 3

अथवा

- चारताल का ठेका लिखें। 3

भाग-ग

19. पं० नारायण राव व्यास के जीवन और संगीत में उनके द्वारा दिए गए योगदान के बारे में विस्तारपूर्वक लिखें। 5
20. हिन्दुस्तानी संगीत के आधुनिक काल के इतिहास के विषय में लिखें। 5
21. अपने पाठ्यक्रम में निर्धारित रागों में से किसी राग में द्रुत ख्याल को स्वरलिपि में लिखें। 5
22. सूलताल का ठेका ठाह और दुगुन लयकारियों में लिखें। 5

(English Version)

- Note :** (i) You must write the subject-code/paper-code **036** in the box provided on the title page of your answer-book.
- (ii) Make sure that the answer-book contains 30 pages (including title page) and are properly serialied as soon as you receive it.
- (iii) Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.
- (iv) Attempt **all** the questions. The answer to each question in **Part-A** should accordingly be given in one word or one sentence. The answer to each question in **Part-B** should be given in 60-80 words. The answer to each question in **Part-C** should be given in 150-200 words.

Part-A

1. What are the two middle strings of Tanpura called ? 1
2. What is the maximum and the minimum number of notes that can be used in a Raaga ? 1

(4)

3. When was Pt. Narayan Rao Vyas born ? 1
4. Which is the Jaati of Raaga Bheempalasi ? 1
5. Which are the Vaadi and Samvaadi swaras of Raaga Bhairav ? 1
6. With which shaily (style) is Chartaal used ? 1
7. Which bols are there on the seventh and eighth maatra of Sooltaal ? 1

Part-B

8. Write four differences between Deshi and Margi Sangeet. 3
9. Write in brief about the parts of Tanpura. 3
10. Write four merits and four demerits of a Gayak. 3
11. Write the definition of Nayak and Nayaki. 3
12. Write any four principles of formation of Raaga. 3
13. Differentiate Shabad and Bhajan. 3
14. Write in brief about the parts of Tabla. 3
15. Describe the Shuddha and Chhaayaalag Raag. 3

or

Write the difference between Sargam Geet and Lakshan Geet. 3

16. Write the definition of Meend. 3

or

Write the definition of Gayak and Gayaki. 3

17. Write the Aaroh, Avaroh and Pakar of Raaga Bhairav. 3

or

Write the description of Raaga Bihag. 3

18. Write the Theka of Ektaal. 3

or

Write the Theka of Chartaal. 3

Part-C

19. Write about the life and contribution towards music by Pt. Narayan Rao Vyas. 5
20. Write about the history of modern period of Hindustani music. 5
21. Write in notation a fast khayal in any of the Raagas prescribed in your syllabus. 5
22. Write the Theka of Sooltaal in Thaah and Dugun layakaries. 5